

Den gode modtagelse af flygtninge i kommunerne

Maj 2011

Den gode modtagelse af flygtninge i kommunerne

Maj 2011

Den gode modtagelse af flygtninge
i kommunerne

Udgiver:

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Holbergsgade 6
1057 København K
Tlf.: 33 92 33 80
Fax: 33 11 12 39

Redaktion: Else Marie Ringgaard og Stine Nielsen

Yderligere information hos Integrationservice:
Konsulent Else-Marie Ringgaard
Email: emr@inm.dk
Telefon: 2167 8286

Elektronisk ISBN 978-87-92701-43-5

Kommunikativ rådgivning: Rostra Kommunikation A/S
Design: Essensen.com
Foto: Colourbox

INDLEDNING	4
1. DE LOVGIVNINGSMÆSSIGE RAMMER	6
1.1. Fordelingsaftaler mellem staten og kommunerne	7
1.2. Visitation og boligplacering	8
1.3. Integrationspolitik	11
1.4. Integrationsprogram og introduktionsforløb	13
1.5. Integrationskontrakt og erklæring om aktivt medborgerskab	16
1.6. Danskuddannelse til voksne udlændinge	18
1.7. Introduktionsydelse og hjælp i særlige tilfælde	21
1.8. Udlændinge, der flytter til en anden kommune	22
2. OVERGIVELSE – FRA ASYLCENTER TIL KOMMUNE	24
2.1. Helbredsoplysninger	24
2.2. Kontrakter om undervisning og aktivering	24
2.3. Fremrykket danskundervisning	24
2.4. Overgivelsessamtaler	25
2.5. Afsked med asylcenter og transport til kommunen	25
3. SYSTEMATISK MODTAGEINDSATS OG ORGANISERING I KOMMUNEN	27
3.1. Modtageplaner	27
3.2. En modtagemodel	28
3.3. Eksempler på tjeklister	29
3.4. Modtagelsen i kommunen	32
4. LÆR AF ANDRES ERFARINGER	34
4.1. Anbefalinger til modtagelsen af flygtninge	34
4.2. Gode eksempler	35
5. ANDRE OMRÅDER AF BETYDNING FOR DEN GODE MODTAGELSE	37
5.1. Bosætning i kommunen og modtageinitiativer i boligområdet	37
5.2. Den frivillige integrationsindsats i kommunen	39
5.3. Tolkning	40
5.4. Repatriering	40
5.5. Kompetenceafklaring	41
5.6. Traumatiserede flygtninge	41
5.7. Landedata og baggrundsinformation	43

Indledning

En god modtagelse af nye borgere, som får opholdstilladelse som flygtninge i Danmark, har afgørende betydning for, om de hurtigt kan blive aktive og deltagende medborgere i det danske samfund.

Det er kommunernes opgave at modtage og introducere nyankomne udlændinge til det danske samfund. Der er opstillet visse rammer for opgaven, navnlig i integrationsloven, men det er i vid udstrækning op til den enkelte kommune at tilrettelægge indsatsen.

Mange kommuner efterlyser gode råd til en målrettet og systematisk modtagelse, som kan støtte og hjælpe den enkelte til et godt og velintegreret liv i Danmark. Formålet med denne håndbog er ikke at ensrette indsatsen, men at viderefremme gode erfaringer og klare anbefalinger fra kommuner, der allerede har systematiseret deres indsats. Håbet er, at håndbogen kan fungere som inspirationskilde til det fortsatte arbejde.

Håndbogen er skrevet til modtagelsen af flygtninge i Danmark. Det udelukker dog ikke, at man kan hente inspiration og gode råd til modtagelse af andre grupper udlændinge, fx udlændinge, der kommer til Danmark som arbejdskraftindvandrere.

Håndbogen henvender sig dels til praktikere (sagsbehandlere, sundhedspersonale, pædagoger, lærere, frivillige m.fl.), som i det daglige arbejder med integration, herunder især nyansatte, der har begrænset erfaring med området, dels til ledere med ansvar for planlægning og organisering af integrationsindsatsen, og som derfor kan have gavn af at kende modtageforløbet. Endelig kan håndbogen bruges af kommunale politikere, som har det overordnede ansvar for den samlede integrationsindsats i kommunen.

Integrationservice har med hjælp fra en række kommuner, organisationer og enkeltpersoner indsamlet erfaringer over hele landet til "Den gode modtagelse". Der er desuden samlet viden og erfaringer gennem netværksprogrammet om den gode modtagelse under indsatsen "Viden der virker".

God læselyst!

Denne elektroniske udgave af "Den gode modtagelse" er en revideret udgave af den tidligere publikation af samme navn. Med den nye elektroniske udgave og formidlingen via den nye vidensportal, "[Integrationsviden > Viden der virker](#)", er det nu muligt løbende at opdatere håndbogen med den

nyeste viden inden for området. Brugere kan fra den elektroniske version nemt klikke sig videre til hjemmesider og relevante aktører, der tilbyder yderligere information på området. Samtidig er det muligt at udskrive enkelte kapitler, faktaark eller udvalgte dele af håndbogen.

1 De lovgivningsmæssige rammer

→ I dette kapitel har vi samlet de vigtigste vejledninger og love, der kan være relevante at kende i arbejdet med modtagelse af flygtninge i kommunerne.

Lov om integration af udlændinge i Danmark

Integrationsloven er den lovgivningsmæssige ramme for integrationen af flygtninge, familiesammenførte udlændinge og indvandrere. Lovens overordnede formål er at skabe rammerne for, at udlændinge, som får opholdstilladelse i Danmark, gennem en målrettet integrationsindsats bliver introduceret til det danske samfund på en hensigtsmæssig måde, og at de ved denne og egen indsats bliver ydende og deltagende medborgere i det danske samfund på lige fod med øvrige borgere.

Læs hele loven om integration af udlændinge i Danmark på www.retsinformation.dk.

DER ER I TILKNYTNING TIL INTEGRATIONSLOVEN UDARBEJDET EN RÆKKE VEJLEDNINGER:

Vejledning om introduktionsprogrammet efter integrationsloven

Vejledningen "Introduktionsprogrammet mv. efter integrationsloven" beskriver rammerne for integrationsindsatsen – integrationslovens bestemmelser om boligplacering, tilbud i medfør af introduktionsprogrammet m.m.

Læs hele vejledningen på www.nyidanmark.dk.

Vejledning om ydelser efter integrationsloven

Vejledningen "Ydelser efter integrationsloven" indeholder en nærmere beskrivelse af reglerne i integrationsloven om ydelser og hjælp i særlige tilfælde til udlændinge omfattet af loven.

Læs hele vejledningen på www.nyidanmark.dk.

Vejledning om finansiering af kommunernes opgaver vedrørende integration, danskuddannelse og repatriering

Vejledningen beskriver regler om statslige tilskud og refusioner efter integrationsloven, danskuddannelsesloven og repatrieringsloven.

Læs hele vejledningen på www.nyidanmark.dk.

DERUDOVER KAN FØLGENDE LOVE VÆRE RELEVANTE I ARBEJDET MED MODTAGELSE:

Udlændingeloven

Loven indeholder bl.a. regler om indrejse og adgang til Danmark samt om adgangen til tidsubegrænset opholdstilladelse.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Danskuddannelsesloven indeholder regler om undervisning i dansk som andetsprog for voksne.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Lov om aktiv beskæftigelsespolitik

Loven indeholder regler om redskaberne i beskæftigelsesindsatsen for personer, der ikke er omfattet af integrationsloven: "Vejledning og opkvalificering", "Virksomhedspraktik", "Ansættelse med løntilskud" og forskellige tillægsydelser, reglerne om individuelt kontaktførløb, krav om jobplaner, ret og pligt til tilbud m.m.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

1.1. Fordelingsaftaler mellem staten og kommunerne

Personkreds omfattet af boligplaceringsreglerne

Hvem er omfattet af reglerne i integrationsloven om boligplacering? Det er flygtninge i integrationslovens forstand. Det vil sige udlændinge, der er meddelt opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller 8 (asyl og kvoteflygtninge), § 9 b (humanitær opholdstilladelse), § 9 c, stk. 2 eller 3 (udsendelsehindrede eller uledsagede mindreårige, som ikke er meddelt asyl) eller § 9 e (udlændinge fra Kosovo), jf. integrationslovens § 2, stk. 2. Langt størstedelen af de flygtninge, som får opholdstilladelse i Danmark, er personer, som selv er rejst til Danmark (spontane asylansøgere). Udlændingesservice behandler ansøgninger om asyl i første instans, og de spontane asylansøgere er bl.a. til samtale omkring deres asylmotiv hos Udlændingesservice i Center Sandholm.

Kvoteflygtninge

En flygtning bosiddende uden for Danmark kan blive genbosat i Danmark efter en aftale med De Forenede Nationers Højkommissariat for Flygtninge (UNHCR) eller en lignende international organisation. Flygtninge, som genbosættes i Danmark, udgør en langt mindre gruppe end de flygtninge, som selv rejser ind i landet. De fleste kvoteflygtninge tilbydes genbosætning i Danmark under kvoterejser til de lande, hvor flygtningene midlertidigt opholder sig. Gennem hele året kan UNHCR indsende

anmodninger om genbosætning i hastende tilfælde eller sager, der involverer kritisk syge personer i skriftlige anmodninger (dossier tilfælde), til Udlændingesservice.

Landstal

Udlændingesservice udmelder hvert år *landstal* for det følgende år. Landstallet er et skøn over det antal flygtninge, man forventer, vil få opholdstilladelse i Danmark i det pågældende år, og som derfor skal bo her i landet.

Kvoter

På baggrund af landstallet forsøger landets kommune-kontaktråd at blive enige om, hvordan flygtningene skal fordeles mellem regionerne – på *regionskvoter*. Derefter forsøger kommunerne at fordele regionskvoterne på *kommunekvoter*. Hvis kommune-kontaktrådene eller kommunerne ikke kan blive enige, bliver kvoterne fastsat af Udlændingesservice.

Find *kommunekvoterne* på www.nydanmark.dk.

Boligplacering

Nyankomne flygtninge boligplaceres ud fra de årligt fastsatte *kommunekvoter*. Det er Udlændingesservice, der afgør, i hvilken kommune den pågældende flygtning skal bo. Formålet med kvoteordningen er bl.a. at sikre en mere jævn geografisk fordeling af nyankomne flygtninge. Kommunen kan anmode Udlændingesservice om fortrinsvis at modtage bestemte grupper flygtninge, fx uledsagede mindreårige.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Familiesammenførte bliver ikke fordelt efter den kommunale fordelingskvote, men antallet af modtagne familiesammenførte fra året før medtages i beregningerne.

Det er muligt at indgå frivillige fordelingsaftaler i kommunekontakttrådene, hvorved der kan tages højde for individuelle kommunale forhold.

ANBEFALINGER

Ledige selvforsørgende flygtninge og indvandrere herunder familiesammenførte udgør en potentiel arbejdskraft i mange af landets kommuner. En jobskabende indsats over for målgruppen kan give kommunen en økonomisk gevinst.

Læs mere i "Indsats for ledige selvforsørgere betaler sig".

Det kan være en fordel for en kommune i perioder at modtage større grupper, end den matematiske fordeling tilsiger. For andre kommuner kan det være en fordel at være friholdt for modtagelse af nye flygtninge i en periode.

1.2. Visitation og boligplacering

Når en flygtning har fået opholdstilladelse i Danmark, afgør Udlændingesservice, hvilken kommune flygtningen skal visiteres til, og orienterer den pågældende kommune. Det følger af integrationslovens § 11, at Udlændingesservice afgør visiteringen ud fra de aftalte eller fastsatte kommunekvoter, den pågældende flygtnings personlige forhold samt forholdene i kommunen. Udlændingesservice træffer afgørelse om visitering på baggrund af de personlige og helbredsmæssige oplysninger, som de spontane asylansøgere oplyser i forbindelse med samtalen omkring deres asylmotiv. Såfremt det skønnes nødvendigt for afgørelsen om visitering, indhenter Udlændingesservice supplerende oplysninger fra fx asylcentret, hvor flygtningen opholder sig. Der bliver i særdeleshed lagt vægt på den enkelte flygtnings mulighed for at danne netværk i Danmark, og det har stor betydning, hvis flygtningen har familie eller nære venner i Danmark.

Det samme er tilfældet for de flygtninge, som genbosættes i Danmark i forbindelse med kvoteudvælgelsesrejserne, hvor der også bliver afholdt samtaler med flygtningene. For så vidt angår de flygtninge, som genbosættes i Danmark, men som er blevet præsenteret på skriftligt grundlag (dossier), er antallet af oplysninger ofte lidt mere begrænset. Udlændingesservices visiteringsafgørelse er bestemmende for, hvornår kommunalbestyrelsen overtager ansvaret for en flygtning mv. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for flygtninge fra udgangen af den første hele måned efter tidspunktet for Udlændingesservices visiteringsafgørelse, jf. integrationslovens § 4, stk. 2.

En kommunalbestyrelse har pligt til at anvise en flygtning, der er visiteret til kommunen, en bolig i kommunen (boligplacering), jf. integrationslovens § 4.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Boligplacering

Kommunen skal snarest muligt anvise den pågældende en permanent bolig og registrere vedkommende i Folkeregistret som tilflyttet landet i den pågældende kommune. Indtil det er muligt at anvise en permanent bolig, skal kommunalbestyrelsen anvise flygtningen et midlertidigt opholdssted. Se integrationslovens § 12 og § 10, stk. 3.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Kommunen skal være klar med en bolig (evt. midlertidigt opholdssted) og øvrig modtagelse senest den 30./31. i den følgende måned efter tidspunktet for visiteringsafgørelsen. Hvis en flygtning er blevet visiteret fx den 8. januar, overtager kommunalbestyrelsen ansvaret den 1. marts. Kommunalbestyrelsen kan dog med flygtningens samtykke overtage ansvaret før udgangen af den første hele måned efter afgørelsen om visitering.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Familiesammenførte udlændinge er ikke omfattet af integrationslovens boligplaceringsregler. Det skyldes, at disse udlændinge forudsættes at skulle have samme bopæl som den eller de personer, der allerede er bosat i Danmark, og som de familiesammenføres med. Kommunen er altså ikke forpligtet til at anvise bolig til nyankomne familiesammenførte udlændinge.

Tager en flygtning ophold og bopæl i en anden kommune end den, Udlændingetjenesten har visiteret til, skal kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældende tager bopæl, sørge for, at flygtningen registreres i Folke-

registret som tilflyttet kommunen efter de almindelige regler i cpr-lovgivningen. Kommunalbestyrelsen skal endvidere efter integrationslovens § 18 tage stilling til, om den vil overtage ansvaret for tilbud til den pågældende flygtning efter integrationsloven. Se afsnit 1.8.

Særlige forhold

De fleste flygtninge søger om asyl efter, de er rejst ind i Danmark, og opholder sig på et dansk asylcenter, mens asylsagen bliver behandlet. Det kan i ganske særlige tilfælde undtagelsesvis aftales med Udlændingetjenesten, at en flygtning bliver på asylcentret i en lidt længere periode end angivet. Det er en betingelse, at Udlændingetjenesten skønner, at det er påkrævet. Det er som udgangspunkt kommunen, der skal betale for dette ophold.

Genbosatte flygtninge har ikke opholdt sig i Danmark under asylsagens behandling. Kommer der større grupper genbosatte flygtninge til Danmark, vil man oftest kende ankomsttidspunktet flere uger i forvejen. I disse tilfælde vil Udlændingetjenesten orientere den/de kommune(r), hvor de pågældende kvoteflygtninge skal bo, når afgørelsen om visitering træffes. Efter at Udlændingetjenesten har truffet afgørelse om visitering, afholdes et før-afrejsekursus for de flygtninge, som skal genbosættes i Danmark. Kurset foregår i flygtningenes opholdsland og varer fem dage. På kurset får flygtningene undervisning i dansk og danske samfundsforhold. Hvis det drejer sig om genbosatte flygtninge på dossier, kan flygtningene derimod i princippet ankomme til landet og kommunen med dags varsel.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Det er svært på lang sigt at forudsige, hvor fremtidens flygtninge kommer fra, og hvor mange der kommer.

Der kan være tætte personlige relationer, som afgør, at en flygtning visiteres til en kommune, der ellers ikke skulle modtage nye flygtninge.

ANBEFALINGER

Det anbefales, at man i kommunen gør sig nogle tanker om, hvilke flygtninge kommunen bedst har forudsætninger for at modtage og integrere, og derefter sørger for at give besked til visiteringsenheden i Udlændingesservice. Udlændingesservice har dog ikke mulighed for at garantere, at kommunernes ønsker opfyldes, da afgørelserne omkring visitering bl.a. afhænger af, hvilke flygtninge der skal visiteres og de enkelte flygtninges personlige forhold.

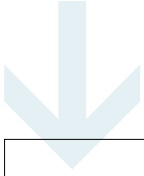
Se prioriteringsskemaet her.

Det anbefales at have et kommunalt beredskab til modtagelse og efterfølgende integrationsindsats, også selvom man et enkelt år ikke skal modtage flygtninge i henhold til fordelingsstallene.

Et godt og nyttigt instrument er en beskrevet modtageplan, jf. afsnit 3. Det anbefales endvidere, at kommunerne udarbejder velkomstmateriale til de flygtninge, som er blevet boligplaceret i deres kommune. Særligt for flygtninge, som genbosættes i Danmark, kan det være svært at forestille sig, hvordan deres kommende bopælskommune ser ud, og det er derfor meget nyttigt med billedmateriale.

Der er ikke i de hidtidige bestemmelser i integrationsloven fastsat nærmere regler om, hvor i kommunen en kommunalbestyrelse kan anvise en bolig til en flygtning. På baggrund af regeringens ghettostrategi om at skabe en bedre balance i beboersammensætningen i de udsatte boligområder har integrationsministeren ved lovforslag af

23. februar 2011 foreslået, at integrationslovens regler herom ændres, således at en kommune fremover ikke kan anvise en bolig i et ghettoområde eller et område, der er omfattet af reglerne om kombineret udlejning. Såfremt Folketinget vedtager forslaget, træder de nye regler i kraft den 1. juli 2011.

KRAV TIL DEN ANVISTE BOLIG

Integrationslovens regler om boligplacering af flygtninge indebærer, at en kommunalbestyrelse snarest muligt – efter at ansvaret for en flygtning er overgået til kommunalbestyrelsen – skal anvise en permanent bolig, dvs. en bolig, hvor den pågældende flygtning kan blive boende, så længe introduktionsprogrammet løber, og hvor flygtningen desuden kan blive boende efter udløb af integrationsperioden.

En kommunalbestyrelse kan altså ikke opfylde sin forpligtelse om boligplacering ved at anvise en flygtning en bolig for en tidsbegrænset periode.

Kommunalbestyrelsen kan normalt ikke anvise en flygtning bolig på et kollegium eller i en anden ungdomsbolig, der er etableret med offentlig støtte, med henblik på at opfylde sin pligt til at anvise

flygtningen en permanent bolig, idet aftaler om udlejning af sådanne boliger ikke kan anses for at være tidsubegrænsede. Der er dog ikke noget til hinder for, at flygtningen selv vælger at bo på et kollegium, indtil kommunalbestyrelsen tilbyder en permanent bolig, eller at flygtningen i stedet for den tilbudte permanente bolig vælger at bo på et kollegium.

Integrationsloven indeholder ikke en nærmere angivelse af de krav, som anviste boliger skal opfylde. Det eneste krav er, at kommunalbestyrelsen kun kan anvise boliger, som ifølge byggelovgivningen, planlovgivningen og anden lovgivning kan anvendes som lovlig bolig. Indtil det er muligt at anvise en permanent bolig, skal kommunen anvise flygtningen indkvartering på et midlertidigt opholdssted.

1.3. Integrationspolitik

En række kommuner har formuleret deres visioner og værdier på integrationsområdet i en konkret og operativ integrationspolitik.

Undersøgelser har vist, at der er en klar sammenhæng mellem et lokalpolitisk fokus på integrationsområdet og de resultater, kommunen opnår med integrationsarbejdet. Klare målsætninger og politisk opbakning

til integrationsindsatsen kan være retningsvisende for medarbejderne i deres daglige arbejde og dermed styrke effekten af indsatsen. For den kommunale medarbejder, som beskæftiger sig praktisk med integrationsarbejde, kan der i kommunens integrationspolitik være brugbare anvisninger, som understøtter arbejdet med at udvikle og udarbejde en modtageplan for nyankomne udlændinge.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

I kommuner, hvor der ikke er udarbejdet en skriftlig integrationspolitik, er det en god idé at diskutere modtageprogrammet mellem ledelse og medarbejdere. Man kan med stor fordel sammen formulere nogle klare mål for modtageprogrammet, så det kommer til at stemme overens med den øvrige integrationsindsats i kommunen. Se nærmere om modtageplaner i afsnit 3.

Erfaringer viser, at foruden visioner og mål bør integrationspolitikken også indeholde retningslinjer for udmøntningen af målene.

Behovet for en bredere beskrivelse af kommunens politik på udlændingeområdet er blevet aktuelt i takt med, at der er kommet mere og mere udenlandsk arbejdskraft til Danmark. Flere og flere kommuner/regioner og ikke mindst virksomheder arbejder nu med at formulere en mangfoldighedspolitik.

ANBEFALINGER

Det anbefales at udarbejde en integrationspolitik. Hvis der ikke er formuleret en integrationspolitik, kan Integrationservice kontaktes. Integrationservice er en enhed af konsulenter under Integrationsministeriet, der opsamler og formidler projekterfaringer, metoder og redskaber til brug for den uddannelses- og beskæftigelsesrettede integrationsindsats. Integrationservice har bistået en række kommuner med at udforme en integrationspolitik og udarbejde konkrete modtageplaner. Læs mere på www.nyidanmark.dk.

Integrationspolitikken er som alle andre politikområder et levende redskab, der forandrer sig. Det anbefales derfor, at der står i udmøntningsplanen, hvornår den skal evalueres, og hvem der reviderer den.

Det anbefales, at man tager højde for denne relativt nye type indvandrere, så der tages udgangspunkt i en tidssvarende målgruppe af udlændinge, når politikken formuleres eller revideres. Politikken vil dermed have bedre forudsætninger for at kunne understøtte og sikre mangfoldighed samt fremme rummelighed og integration.

Før start: Det kan være nyttigt at tænke og formulere en ny integrationspolitik ud fra en betragtning om kommunens tre roller i forholdet til borgeren:

- Kommunen er udøvende myndighed i forhold til lovgivningen – ikke kun på de enkelte forvaltningsområder (integration, beskæftigelse, familie, skole, fritid mv.), men også på tværs af forvaltningsområder.

- Kommunen er arbejdsgiver med en stigende mangfoldighed i personalesammensætningen inden for organisationens mange funktioner.
- Kommunen er en servicevirksomhed med kvalitetsstandarder i forhold til udbud af serviceydelser (fx inden for plejesektoren) og kommunikation til borgeren (fx via borgerservice og biblioteker).

Læs mere i folderen "Integrationspolitik i kommunen".

1.4. Integrationsprogram og introduktionsforløb

Kommunerne har i samarbejde med de enkelte udlændinge ansvaret for at integrere de udlændinge, som er omfattet af integrationsloven. Kommunerne skal som hovedregel tilbyde et integrationsprogram til flygtninge og familiesammenførte samt et introduktionsforløb til indvandrere (bl.a. arbejdskraftindvandrere og deres medfølgende ægtefæller, au pairs, udlændinge med ophold med henblik på skole- og praktikophold eller studier samt udlændinge, som har erhvervet opholdsret i medfør af EU-reglerne), jf. integrationslovens § 2, stk. 4, og som er fyldt 18 år på det tidspunkt, hvor kommunen overtager ansvaret for den pågældende.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Link til integrationslovens § 2 om de udlændinge, der er omfattet af loven.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Kommunen kan i særlige tilfælde undlade at tilbyde et integrationsprogram. Særlige grunde kan være fysiske eller psykiske handicap, torturoplevelser eller stærk traumatisering.

Mindreårige uledsagede er som udgangspunkt ikke omfattet af reglerne om integrationsprogrammet. Kommunen kan vælge at tilbyde en uledsaget mindreårig et integrationsprogram, men det skal i så fald besluttes, inden den pågældende fylder 18 år. Se mere i "Modtagelse af uledsagede mindreårige flygtninge".

Integrationsprogrammet og introduktionsforløbet skal sikre, at nyankomne udlændinge får mulighed for at blive integreret hurtigst muligt og mest hensigtsmæssigt i det danske samfund. Det skal ske gennem en integrationsindsats, der tager udgangspunkt i den enkelte udlændings ansvar for sin egen integration. Nyankomne udlændinge skal støttes i at tilegne sig de sproglige, kulturelle og faglige forudsætninger, der er nødvendige for at kunne deltage i samfundslivet på lige fod med andre borgere. Integrationsindsatsen skal også sigte mod, at udlændinge så hurtigt som muligt bliver selvforsørgende gennem beskæftigelse.

Alle nyankomne udlændinge (over 18 år) med opholdstilladelse eller opholds- eller registreringsbevis efter udlændingeloven, herunder arbejdskraftindvandrere og deres medfølgende familiemedlemmer samt udlændinge, som har erhvervet opholdsret i medfør af EU-reglerne, er i dag omfattet af integrationsloven.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Det kommunale integrationstilbud skal følge to spor:

1. Et *integrationsprogram*, der rettes mod flygtninge og familiesammenførte.
2. Et mindre intensivt *introduktionsforløb*, der rettes mod den typisk mere ressourcestærke gruppe indvandrere (arbejdskraftindvandrere, EU-borgere mv.).

Både integrationsprogrammet og introduktionsforløbet består af tre elementer:

- Danskuddannelse efter danskuddannelsesloven
- Kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie
- Beskæftigelsesrettede aktiviteter.

Læs mere i [integrationslovens kapitel 4](#).

Integrationsprogram

Flygtninge og familiesammenførte udlændinge, der modtager introduktionsydelse, skal tilbydes et integrationsprogram, som bl.a. omfatter beskæftigelsesrettede tilbud i form af vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud. Flygtninge og familiesammenførte udlændinge, der ikke modtager introduktionsydelse, skal tilbydes danskuddannelse og kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie.

Derudover skal kommunen som hovedregel give en flygtning eller en familiesammenført udlænding, der ikke er i beskæftigelse, og som ikke modtager introduktionsydelse, starthjælp eller kontanthjælp, beskæftigelsesrettede tilbud, hvis den pågældende beder om det. Kommunalbestyrelsen kan undlade at give beskæftigelsesrettede tilbud, såfremt kommunalbestyrelsen vurderer, at tilbuddet ikke vil forbedre den pågældendes beskæftigelsesmuligheder, jf. integrationslovens § 23, stk. 5. Link til § 23 og 23 a-c.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Introduktionsforløb

Indvandrere skal have tilbudt et introduktionsforløb. Forløbet er mindre intensivt end integrationsprogrammet. Forløbet kan også bestå af beskæftigelsesrettede tilbud.

Læs mere i [integrationslovens kapitel 2](#).

Integrationsprogrammet og introduktionsforløbet skal begynde senest en måned efter, at kommunen har overtaget ansvaret for udlændingen. Kurset i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie skal begynde inden for fire måneder efter, at kommunen har overtaget ansvaret.

Både integrationsprogrammet og introduktionsforløbet, der højst kan vare tre år, skal gennemføres hurtigst muligt. Integrationsprogrammet og introduktionsforløbet skal derfor i indhold og længde tilpasses den enkelte udlændings forudsætninger. Tilbuddene må ikke stille sig hindrende i vejen for udlændingens mulighed for at varetage et arbejde.

For udlændinge omfattet af et integrationsprogram kan kommunen få refusion i form af grundtilskud, driftstilskud og resultattilskud. Ved introduktionsforløb ydes der ikke grundtilskud og resultattilskud, da der er tale om en gruppe udlændinge, der normalt allerede ved ankomsten til kommunen har kontakt med det danske samfund, fx i form af kontakt med arbejdsplads og kolleger.

Kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie

Kurset er på ca. 40 timer og er både en del af integrationsprogrammet og introduktionsforløbet.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Kurset skal bl.a. indeholde en gennemgang af følgende obligatoriske emner:

- Integrationslovgivningen og reglerne om opnåelse af tidsubegrænset opholdstilladelse
- Hverdagsliv, omgangsformer og skik og brug
- Velfærdssamfundets grundprincipper
- Arbejdsmarkedet og den danske arbejdspladskultur
- Det danske uddannelsessystem
- Det danske demokrati og grundlæggende danske værdier
- Danmark og omverdenen
- Danmarks geografi
- Danmarks historie
- Dansk kunst og kultur.

Udlændinge, der får tilbudt et *integrationsprogram*, skal gennemføre kurset inden for et år efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret. For udlændinge, der får tilbudt et *introduktionsforløb*, skal det være muligt at henlægge gennemførelsen af kurset til et senere tidspunkt i introduktionsperioden.

Gode eksempler

Lærdansk i Herning har bl.a. udviklet et tilbud på et kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie til Herning Kommune. Kontakt forstander Tove Engedal, tove.engedal@laerdansk.dk, tlf. 96261728/ 25229741 for yderligere information.

Læs mere på www.laerdansk.dk.

Værtsordninger

For at styrke nyankomne udlændinges personlige netværk i lokalsamfundet og herigennem deres integration i det danske samfund kan kommunalbestyrelsen støtte, at der etableres værtsordninger. En værtsordning går ud på, at privatpersoner bosat i kommunen fungerer som værter for nyankomne udlændinge og modtager støtte til enkeltudgifter til private middage, mindre udflugter o.l., som knytter sig til deres værtsfunktion.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Jobcentret kan yde støtte til en mentorordning ved alle former for beskæftigelsesfremmende aktiviteter: når en person skal ansættes eller fastholdes i job, herunder fleksjob, eller en person skal fastholdes i tilbud, uddannelse eller et kontaktføreløb i jobcentret.

Kommunalbestyrelsen kan yde støtte til en virksomhed, der etablerer en vejlederfunktion for en udlænding.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

ANBEFALINGER

Her kan du læse mere om mentorordninger:

www.cabiweb.dk.

www.nyidanmark.dk.

Man kan forbedre en medarbejders mulighed for at varetage vejlederfunktionen ved at bevilge tilskud til køb af uddannelse til medarbejderen.

ET KONKRET EKSEMPEL PÅ ANVENDELSE AF INTEGRATIONSLOVENS § 23 D

En større fabrik har ansat tre afghanere. *Mentorstøtte* ydes til særlig introduktion af lønsedler, pauser, ferier og fridage mv. Mentoren har også hentet medarbejderne i hjemmet, hvis det var nødvendigt.

ET KONKRET EKSEMPEL PÅ ANVENDELSE AF INTEGRATIONSLOVENS § 24 G

En restaurant, hvor chefen har ydet støtte til *vejlederfunktion* for en bhutansk køkkenmedhjælper, som skal have forklaret smiley-systemet, fødevarekontrol og rengøringsstandarder. Desuden er funktionen anvendt til særlig introduktion til arbejdspladskultur i Danmark.

1.5. Integrationskontrakt og erklæring om aktivt medborgerskab

Integrationskontrakt

Flygtninge og familiesammenførte udlændinge skal underskrive en integrationskontrakt med kommunalbestyrelsen, som kommunalbestyrelsen løbende skal følge op på. Kommunalbestyrelsen skal, inden der er gået en måned efter modtagelsen af en nyankommen flygtning eller familiesammenført udlænding, tilbyde integrationsprogrammet og udarbejde en integrationskontrakt sammen med den pågældende.

Kommunalbestyrelsen er forpligtet til løbende efter behov og mindst hver tredje måned at foretage en opfølgning på integrationskontrakten, indtil udlændingen har opfyldt de mål, som er aftalt eller fastsat i kontrakten. Det sikrer, at kommunalbestyrelsen har fokus på udlændingens integration og straks kan reagere, hvis vedkommende ikke følger de tilbudte aktiviteter. For udlændinge, der er i ordinær beskæftigelse eller uddannelse og ikke modtager introduktionsydelse, skal der fremover kun følges op på integrationskontrakten hver 12. måned, jf. integrationslovens § 20, stk. 1.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Integrationskontrakten er et nyttigt redskab, som kommunen og den nyankomne udlænding kan bruge til sammen at aftale indholdet af integrationsprogrammet, herunder mål for et fremtidigt job eller uddannelse, og hvad der skal ske, for at disse mål kan nås. Kontrakten giver mulighed for at fastholde aftalerne mellem den enkelte udlænding og kommunen og få talt om udlændingens muligheder og ønsker på både kort og lang sigt.

Det er vigtigt at tilskynde udlændinge til at integrere sig i det danske samfund og at fremhæve sammenhængen mellem opnåelse af tidsubegrænset opholdstilladelse og en vellykket integration. Når integrationskontrakten indgås, skal man derfor være sikker på, at udlændingen er opmærksom på hovedbetingelserne for at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse – og efter behov følge op på det.

Integrationsministeriet har udarbejdet en skabelon for denne kontrakt. Den findes som bilag til Bekendtgørelse nr. 252 af 28. marts 2006 om udarbejdelse af integrationskontrakt og om introduktionsprogrammet efter integrationsloven.

Læs mere på www.nyidanmark.dk.

Integrationsministeriet har udgivet en pjece med information om kontraktens indhold, hvem der skal have en integrationskontrakt mv.

Pjecen kan findes på www.nyidanmark.dk.

Erklæring om aktivt medborgerskab

Udlændingen skal samtidig underskrive en erklæring om aktivt medborgerskab i det danske samfund. Formålet med erklæringen er at synliggøre det danske samfunds værdier for den enkelte udlænding – og at gøre udlændingen bevidst om, at det danske samfund forventer, at man gør en indsats for at blive integreret som medborger på lige fod med andre borgere.

Erklæringen findes på 20 forskellige sprog på www.nyidanmark.dk.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

For nogle er afklaring af en eventuel frivillig tilbagevenden (repatriering) til hjemlandet vigtig for det fremtidige liv i Danmark.

ANBEFALINGER

Samtalen med borgeren om en eventuel repatriering kan med fordel indlægges som en del af integrationskontrakten.

Gode eksempler

Ringkøbing-Skjern Kommune har i forbindelse med, at der følges op på integrationskontrakten, indarbejdet oplysninger om muligheden for en eventuel frivillig tilbagevenden. For mere information kontakt Marianne Gramstrup, teamkoordinator, Ringkøbing/Skjern Kommune.

→ Mail: marianne.gramstrup@rksk.dk, telefon: 99 74 24 24.

1.6. Danskuddannelse til voksne udlændinge

Danskuddannelse

Kommunerne har ansvaret for at tilbyde danskuddannelse til nyankomne udlændinge. Formålet med danskuddannelsen er at bidrage til, at voksne udlændinge med udgangspunkt i deres individuelle forudsætninger og integrationsmål opnår dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark, så de kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere.

Danskuddannelse skal altså bidrage til, at voksne udlændinge så hurtigt som muligt efter at have fået opholdstilladelse i Danmark tilegner sig færdigheder i at forstå og anvende det danske sprog og opnår kendskab til det danske arbejdsmarked, så de får mulighed for at komme i beskæftigelse og blive i stand til at forsørge sig selv. Danskuddannelse skal også fremme voksne udlændinges aktive brug af det danske sprog og bidrage til, at de opnår almene kundskaber og færdigheder, som er relevante i forhold til arbejde og uddannelse samt livet som medborger i et demokratisk samfund.

Danskuddannelsesloven regulerer grundtilbuddene til nyankomne udlændinge i de første tre år. Der er som udgangspunkt uddannelsesret i tre år for alle nyankomne udlændinge i Danmark, og undervisningen er gratis. Kommunerne har ansvaret for at tilbyde udlændinge danskuddannelse og informere udlændinge om mulighederne.

For udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, skal danskuddannelsen begynde senest en måned efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende. For udlændinge, som efter meddelelse af opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 1 eller 2, eller §§ 9 b, 9 c eller 9 e har modtaget danskundervisning hos indkvarteringsoperatøren, videreføres danskuddannelsen af kommunalbestyrelsen umiddelbart efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende, og personen er blevet folkeregistreret i kommunen.

Kommunen kan selv oprette og drive sprogcentre, lave skole sammen med andre kommuner eller indgå aftale med private udbydere.

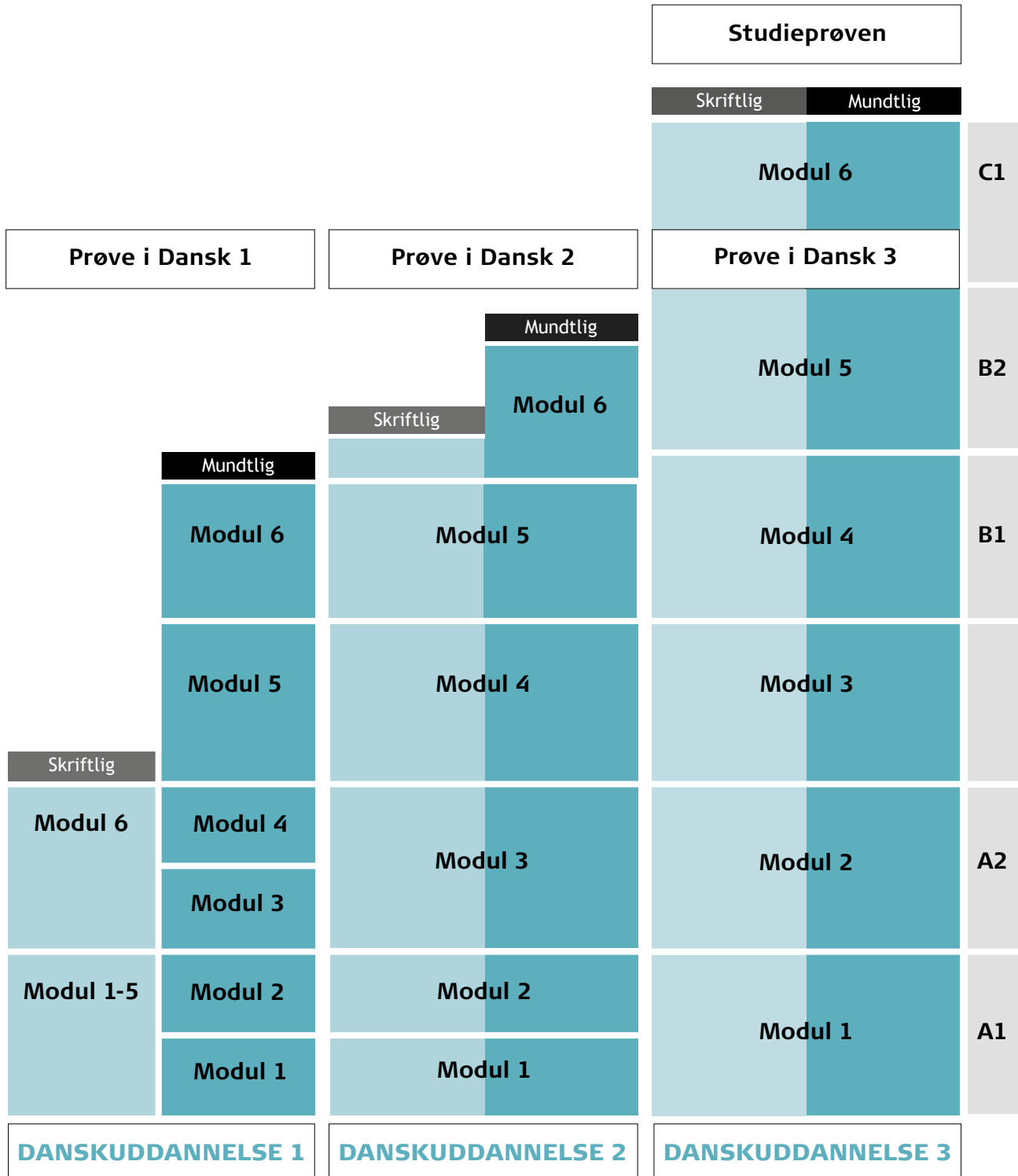
De ordinære danskuddannelser er niveaudelt i tre uddannelser, der igen er opdelt i 6 moduler:

Danskuddannelse 1 tilbydes analfabeter. Danskuddannelse 1 afsluttes med Prøve i Dansk 1.

Danskuddannelse 2 tilbydes udlændinge med kort skolegang i hjemlandet. Danskuddannelse 2 afsluttes med Prøve i Dansk 2.

Danskuddannelse 3 tilbydes udlændinge med videregående uddannelse. Modul 5 afsluttes med Prøve i Dansk 3, hvorefter kursisten kan fortsætte på Studieprøven, som giver adgang til en række videregående uddannelser.

[Find faktaark om danskuddannelser på www.nyidanmark.dk.](http://www.nyidanmark.dk)
[Læs mere om tilsyn på KL's hjemmeside.](#)

De tre danskuddannelser skal tilrettelægges fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, aktivering eller uddannelse. Sprogudbyderne skal i høj grad tilrettelægge undervisningen ud fra det aktuelle kursistgrundlag. Det er en udfordring at sikre et fleksibelt sprogskoletilbud i forhold til skemalægning, holdstørrelse mv., så de kan honorere det behov, den enkelte kommune måtte efterspørge. Det fremgår direkte af danskuddannelseslovens § 3, stk. 7 og 8.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

De afsluttende danskprøver har bl.a. betydning for en udlændings mulighed for at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse og dansk indfødsret.

Danskuddannelsesretten

I visse tilfælde har kommunalbestyrelsen pligt til at forlænge en udlændings ret til danskuddannelse. Kommunalbestyrelsen kan derimod ikke forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen har bestået den prøve, der afslutter undervisningen på det prøveforberedende modul.

De situationer, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge uddannelsesretten, er udtømmende beskrevet i uddannelsesbekendtgørelsens § 1.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Det drejer sig om situationer, hvor udlændingen har været afskåret fra at følge danskuddannelse i en periode, fx på grund af sygdom, traumer eller handicap, og i visse situationer, hvor kursistens beskæftigelse og forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

En forlængelse af uddannelsesretten skal ske i umiddelbar forlængelse af den periode, hvor udlændingen har været forhindret i at modtage danskuddannelse. Udlændingen må selv ved hjælp af lægeerklæringer, arbejdsgivererklæringer mv. dokumentere, at vedkommende i én eller flere perioder har været afskåret fra at følge

danskuddannelse på grund af en af de situationer, der er nævnt i uddannelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 1-5. Læs mere på www.retsinformation.dk.

Kommunens beslutning træffes typisk på baggrund af en konkret ansøgning fra en udlænding. I sådanne tilfælde afgør kommunen starttidspunktet for og varigheden af det forlængede uddannelsesstilbud. Hvis kommunen beslutter at tilbyde danskuddannelse, refunderer staten halvdelen af kommunens udgifter til danskuddannelse.

Det fremgår af uddannelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 5, at kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge den treårige uddannelsesperiode, hvis udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse som følge af, at vedkommende er eller har været i ustøttet beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen, og udlændingens forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Det betyder ikke, at uddannelsesretten uden videre forlænges, hvis udlændingen er i beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen. Det skal som udgangspunkt kunne lade sig gøre at forene danskuddannelse og beskæftigelse. Derfor tilrettelægges danskuddannelserne fleksibelt. Men kommunalbestyrelsen skal forlænge uddannelsesperioden i de tilfælde, hvor det er umuligt at kombinere beskæftigelse med den tilbudte danskuddannelse, og den pågældende udlænding kan dokumentere, at det rent faktisk har været umuligt at udnytte danskuddannelsesstilbuddet. Afgørelsen om retten til forlænget danskuddannelse beror i sådanne tilfælde på kommunens konkrete vurdering af uddannelsesstilbuddet set i forhold til den pågældendes beskæftigelsesmæssige og familiemæssige situation mv.

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at udlændinge, som ikke har begyndt eller afsluttet deres danskuddannelse i løbet af den treårige periode, fortsat skal have tilbud om danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 6. Læs mere på www.retsinformation.dk.

1.7. Introduktionsydelse og hjælp i særlige tilfælde

Udlændinge, som kommunen tilbyder et integrationsprogram, er berettiget til introduktionsydelse. Introduktionsydelsen kan ydes i op til tre år fra det tidspunkt, hvor kommunalbestyrelsen overtager ansvaret for den pågældende udlænding. Sætserne for introduktionsydelse svarer til sætserne for starthjælp i lov om aktiv socialpolitik.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

I særlige tilfælde kan der ydes hjælp ud over introduktionsydelsen. Det gælder ved bl.a.:

- rimeligt begrundede enkeltudgifter, hvis det er vanskeligt for den pågældende udlænding selv at betale og samtidig kunne klare sig selv og sin familie i fremtiden
- udgifter til sygebehandling, medicin, tandbehandling eller lignende
- udøvelse af ret til samvær med egne børn under 18 år
- udgifterne ved at forsørge et barn, når forældremyndigheden ved forældremyndighedsindehaverens død er tillagt en anden eller andre, der ikke har forsørgelsespligt over for barnet
- hjælp til flytning.

Læs mere om hjælp i særlige tilfælde i integrationslovens kapitel 6.

ET KONKRET EKSEMPEL PÅ ANVENDELSE AF INTEGRATIONSLOVENS § 36

I forbindelse med generel helbredsundersøgelse konstateres væskende sår i hovedbunden hos nyankommen kvoteflygtning med medfølgende familie. Derudover har flygtningen problemer med tænderne – smerter og blødende tandkød. Da familiens rådighedsbeløb er meget lille, bevilges der økonomisk hjælp til indkøb af smertestillende håndkøbsmedicin. Flygtningen vejledes i at søge tandlæge og medgives en bevillingsskrivelse til

dækning af undersøgelse og overslag. Efterfølgende bevilges økonomisk hjælp til dækning af et parodontosebehandlingsforløb. Senere konstateres diabetes 2, og i den forbindelse bevilges på ny økonomisk hjælp til medicin samt henvisning til tre måneders motion på recept, et forløb for diabetespatienter, hvor der er tilknyttet fysioterapeut og diætist.

1.8. Udlændinge, der flytter til en anden kommune

En udlænding kan vælge at flytte fra den kommune, hvor vedkommende er begyndt på et integrationsprogram. For at kunne fortsætte integrationsprogrammet i den nye tilflytningskommune er det en betingelse, at tilflytningskommunen har godkendt at overtage ansvaret for integrationsprogrammet. Tilflytningskommunen er ikke forpligtet til at finde en bolig til udlændingen.

Den kommune, hvor udlændingen flytter til, kan altid vælge at overtage ansvaret for integrationsprogrammet. I visse tilfælde er kommunen forpligtet til at overtage ansvaret for integrationsprogrammet. Dette gælder, hvis

flytningen er af væsentlig betydning for den pågældende persons integrationsforløb, eller hvis særlige personlige forhold i øvrigt taler for det. Kommunen skal afgøre, om der er sådanne særlige integrationsmæssige eller personlige forhold ud fra en samlet vurdering af den enkelte udlændings forhold.

Et eksempel på dette er, hvis udlændingen får arbejde eller optages på en uddannelse i en anden kommune, der ikke umiddelbart er transportmuligheder til. Hvis tilflytningskommunen ikke har godkendt at overtage ansvaret for integrationsprogrammet, kan det få konsekvenser for udlændingens introduktionsydelse og vedkommendes mulighed for at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse.

2 Overgivelsen – fra asylcenter til kommune

→ Overgangen fra præasylfasen til integrationsfasen for flygtninge, der opnår opholdstilladelse, er afgørende for, om den enkelte kommer godt i gang med det fremtidige liv i Danmark – med kommunen som integrationspartner.

Et asylcenter er et indkvarteringssted for asylansøgere, hvor de opholder sig, mens deres asylsag behandles. I Danmark har Udlændingesservice ansvaret for asylcenterne, men den praktiske opgave med driften er udlagt til nogle centeroperatører, hvoraf Dansk Røde Kors er den største. For tiden (februar 2011) er der også kommuner, som driver et asylcenter, bl.a. Jammerbugt og Thisted. Visse asylansøgere har desuden mulighed for privat indkvartering. Det største asylcenter er Center Sandholm.

Læs mere om asylcentre på www.nyidanmark.dk.

Hvert år indgås nye samarbejdskontrakter mellem centeroperatørerne og Udlændingesservice. På Integrationsministeriets hjemmeside kan man finde de seneste samarbejdskontrakter.

Find de seneste samarbejdskontrakter her.

Centeroperatørerne har visse forpligtelser i forbindelse med, at beboerne overgives til integration i kommunerne. I det følgende beskrives disse forpligtelser.

2.1. Helbredsoplysninger

Centeroperatøren skal stå for den løbende administration af beboernes 'medical record'. Operatøren skal herudover sikre, at 'medical records' følger beboeren under opholdet i indkvarteringssystemet, jf. § 42 h i udlændingeloven. 'Medical records', der tilhører beboere, som overgår til integration, kan med beboerens samtykke videregives til integrationskommunen.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

Børn og familier med særlige behov

Socialjournalen med oplysninger om børn og familier, hvor der har været bekymring og særlige indsatser, kan – med forældrenes samtykke – videregives til kommunen, sammen med eventuelle udtalelser fra skole/institution.

2.2. Kontrakter om undervisning og aktivering

Centeroperatøren skal senest syv dage efter indflytningstidspunktet indgå en individuel kontrakt med alle beboere over 18 år, herunder privat indkvarterede asylansøgere med tilknytning til indkvarteringsstedet. Hvis beboeren allerede har en kontrakt fra et tidligere indkvarteringssted, skal operatøren i stedet revidere denne.

Operatøren skal forsøge at opnå enighed med beboeren om kontraktens indhold. Hvis dette ikke er muligt, fastsætter operatøren kontraktens indhold. Kontrakten fastlægger omfang og indhold af: undervisning, aktivering, herunder nødvendige opgaver og individuel aktivering. Oplysninger fra kontrakter, der tilhører beboere, som overgår til integration, kan uden beboerens samtykke videregives til integrationskommunen, jf. § 44 b i udlændingeloven.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

2.3. Fremrykket danskundervisning

Centeroperatøren skal tilbyde alle beboere over 18 år, der er blevet meddelt opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 1 eller 2 (asyl), § 9 b (human-

tæropholdstilladelse) og § 9 c (ganske særlige grunde) den fremrykkede danskundervisning. Operatøren skal tilbyde undervisning i dansk sprog og danske kultur- og samfundsforhold. Undervisningen erstatter den danskundervisning, de pågældende beboere hidtil har deltaget i. Undervisningen vil ikke kunne erstattes af tilsvarende undervisning i engelsk. De pågældende beboere kan dog fortsætte eventuel undervisning i andre fag ved siden af danskundervisningen (herunder også engelsk). Samtidig skal de pågældende beboere fortsat udføre nødvendige opgaver på centret. Operatøren kan bestemme, at en beboer ikke skal deltage i undervisningen, hvis særlige grunde taler imod, fx at den pågældende er alvorligt syg eller har en høj alder.

Formålet med den fremrykkede danskundervisning er at bidrage til, at venteperioden på asylcentret, indtil boligplacering i kommunen finder sted, bruges konstruktivt til intensiv danskundervisning samt undervisning i dansk kultur og danske samfundsforhold for at sikre bedre og hurtigere integration i det danske samfund.

Det er integrationskommunen, der skal sørge for, at beboere, der opnår opholdstilladelse, indplaceres til danskundervisning, så undervisningen kan begynde i centerregi. I de situationer, hvor en udlænding meddeles opholdstilladelse af Integrationsministeriet eller Flygtningenævnet, vil denne afgørelse ikke være ledsaget af en samtidig afgørelse om visitering til en kommune. Den pågældende vil først efterfølgende få en afgørelse om, i hvilken kommune han eller hun skal bo. I den situation skal operatøren foreløbigt indplacere den pågældende. Indplaceringen foretages efter Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations vejledning om visitation til danskuddannelse.

Læs mere på www.nyidanmark.dk.

2.4. Overgivelsessamtaler

Centeroperatørerne skal i samarbejde med integrationskommunen medvirke til, at der sker en hensigtsmæssig overgang fra præasylfasen til integrationsfasen for beboere, der opnår opholdstilladelse. Det skal sikres dels gennem en overgivelsessamtale med flygtningen, hvor vedkommende informeres om integrationsfasen, dels gennem dialog med integrationskommunen, der sikrer, at kommunen har det bedst mulige udgangspunkt for at målrette integrationen i forhold til den enkeltes forudsætninger, jf. § 44 b i udlændingeloven.

Læs mere herom på www.retsinformation.dk.

Herunder skal operatøren evt. uden beboerens samtykke videregive informationer om beboerens kontraktforhold.

Det anbefales, at der afholdes et fælles møde hos operatøren mellem kontaktperson, kommunen og beboeren.

2.5. Afsked med asylcenter og transport til kommunen

Overgangen fra præasylfasen til integrationsfasen for flygtninge, der opnår opholdstilladelse, er afgørende for, om den enkelte kommer godt i gang med det fremtidige liv i Danmark med kommunen som integrationspartner. Centeroperatøren skal så vidt muligt bistå kommunerne i overgivelsen. Operatøren skal organisere transport af flygtninge og ejendele i forbindelse med overgivelse til en integrationskommune. Integrationskommunen afholder udgifterne til transporten.

Find kontrakter mellem operatører og Udlændingesservice på www.nyidanmark.dk.

3 Systematisk modtageindsats og organisering i kommunen

→ Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvor modtageindsatsen er forankret, men det er fælles for alle, at arbejdet med modtagelse altid går på tværs af forvaltninger og afdelinger og ofte involverer eksterne samarbejdspartnere.

En række forskellige love, som går på tværs af eksempelvis jobcenter, familieafdeling og ydelseskantor, er relevante, når det handler om at modtage flygtninge og andre nyankomne. Det kan ofte være en udfordring at forene de enkelte afdelingers arbejde i én koordineret indsats, men samarbejde er nødvendigt, hvis integrationen skal lykkes.

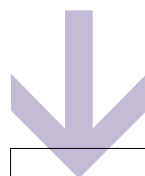
Når man planlægger modtagelsesproceduren, bør man overveje, om et tværkommunalt samarbejde vil være frugtbart, og om det vil gavne at informere lokalsamfundet. Det kan være information på skoler, i daginstitutioner, ved borgermøder, i boligplaceringsområdet eller lignende. Erfaringer viser, at det styrker arbejdet, at der i modtagelsen af nye flygtninge er etableret et stærkt tværsektorielt samarbejde.

Vil kommunen beskrive en plan for modtagelsen af nye flygtninge og ønskes bistand hertil, kan Integrationservice være behjælpelig.

Se mere på www.nyidanmark.dk.

3.1. Modtageplaner

Det er Integrationservices erfaring, at det betaler sig at arbejde synligt og visuelt med modtageplaner. Det giver overblik over selve processen, og hvilken afdeling der gør hvad og hvornår. Derudover er der gode erfaringer med at udarbejde tjeklister til gennemgang af møder og samtaler.

Det anbefales derfor, at kommuner:

- udarbejder en modtageplan for flygtninge og indvandrere
- anskueliggør, hvem der er ansvarlig for de enkelte dele af processen
- udarbejder tjeklister, som kan tilpasses den enkelte nyankomne
- har en beredskabsprocedure, der angiver, hvem der gør hvad, når Udlændingesservice meddeler, at kommunen skal modtage nye flygtninge.

3.2. En modtagemodel

Modtageplan	Tidslinje		
<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejd en præcis og detaljeret modtageplan ↓ • Diskuter, hvad der forstås ved modtagesperioden, så ressourcerne kan blive klarlagt ↓ • Sørg for, at den kommunale kontaktperson er tovholder og sikrer samarbejde mellem alle aktører ↓ • Afhold et koordinerende møde inden modtagelsen mellem alle involverede, så der etableres en klar ansvarsfordeling ↓ 	FORBEREDELSEN (FØR)		
<ul style="list-style-type: none"> • Sørg for, at der er en klar koordinering med center om overgivelsen, herunder fx udleveret udstyr og rejsearrangement ↓ • Arranger forbesøg på center, hvis det er muligt ↓ • Hav sikret grundig baggrundsinformation, uddannelses- og arbejdsbaggrund, sundhed, psykisk tilstand mv. ↓ • Sørg for, at der så vidt muligt sker permanent boligplacering fra dag 1 ↓ 		OVERGIVELSEN (UNDER)	
<ul style="list-style-type: none"> • Hent selv den nye borger, hvis det er muligt ↓ • Tydeliggør forventninger til flygtningene – integrationsmål ↓ • Inddrag frivillige i modtagelsen, gerne meget tidligt i forløbet, men sørg for det rette match mellem borger og frivillige, gør fx brug af kontaktfamilier ↓ • Gør en massiv indsats de første 14 dage ↓ • Brug mentorer/vejledere, der bl.a. kan være netværksskabende/ambassadører for de nye borgere ↓ • Brug "hjemme hos", især i starten ↓ • Vær med til at sikre hurtig deltagelse i forenings- og fritidsliv ↓ • Sørg for, at der tilbydes mest muligt sprog og hurtigst muligt. ↓ 			MODTAGELSEN (EFTER)

3.3. Eksempler på tjeklister

I det følgende er der i stikordsform – baseret på praktiske kommunale erfaringer – angivet en række af de mange sagsskridt og opmærksomhedspunkter, som med fordel kan indgå i kommunens modtagearbejde.

TJEKLISTE – FØR

DET FORBEREDENDE ARBEJDE

Det er en god ide at have forberedt følgende inden modtagelsen af flygtninge:

- Oprettelse af sag
- Flytteformular
- Orienteringsbrev med bl.a. sundhedsoplysninger og psykolograpporter fra asylcenter til modtagekommune
- Klargøring af indkvartering eller permanent bolig
- Vurdering af eventuel udlevering af modulpakker (køkkeninventar, sengetøj mv.)
- Bestilling af lokaler til modtagelsen
- Bestilling af transport (taxa, bus, tog, bil)
- Bestilling af tolk
- Bestilling af forplejning i forbindelse med modtagelsen
- Cpr-registrering
- Vurdering af behov for etablering ved permanent boligplacering
- Vurdering af behov for beklædningshjælp
- Vurdering af behov for hjælp til flytning/transport af ejendele fra asylcenter.

VED FN-KVOTEFLYGTNINGE

- Tæt kontakt til visiteringsenheden i Udlændingeservice vedrørende ankomsten
- Vurdering af behov for beklædning og/eller lægehjælp ved ankomsten.

TJEKLISTE – UNDER

VED ANKOMSTEN

- Præsentation af de personer, der er til stede ved modtagelsen
- Gennemgang af modtagemappe, herunder oplysninger til brug i evt. akutte situationer
- Udlevering af penge
- Oprettelse af bankkonto
- Information om boligen (midlertidig eller permanent bolig)
- Transport af flygtninge til boligen
- Bo-træning – hvordan bruges boligen
- Gennemgang af udleverede modulpakker med sengetøj, køkkenudstyr mv.
- Indkøbsmuligheder, herunder evt. indkøb af mad til de første dage
- Orientering om nærmeste fremtid, herunder:
 - Aftale om førstegangssamtale med sagsbehandler med udgangspunkt i integrationskontrakten
 - Aftale om en boligsamtale
 - Aftale vedrørende eventuelle børn
 - Aftale vedrørende eventuel lægehjælp.

Giv flygtningen et par dage, hvor det eneste nye består i at vise til rette i boligen samt indkøb af mad og tøj.

TJEKLISTE – EFTER

DAGENE EFTER ANKOMSTEN

- Tilmelding til sprogcenter samt orientering om danskuddannelse og sprogskoletart
- Tilmelding til skole/daginstitution for eventuelle børn
- Introduktion til lokalområdet
- Gennemgang og opfølgning på tidligere udleverede skemaer fra modtagelsesdagen.

SÆRLIGT VED FN-KVOTEFlyGTNINGE

- Anmeldelse om indvandring (folkeregister med opholdstilladelse)
- Laizzes passes (midlertidigt pas) afleveres sammen med pasansøgning
- Vurdering af behov for ekstra hjælp, eksempelvis penge til tøj og akut lægebehandling
- Eventuel opfølgning på forsvunden bagage.

DET FORMELLE PAPIRARBEJDE

- Ansøgning om introduktionsydelse eller andet forsørgelsesgrundlag
- Erklæring og orientering om oplysningspligt
- Anmeldelse om indvandring
- Forskudsregistrering/skattekort
- Eventuel ansøgning om børnefamilieydelse
- Henvisning til sprogcenter
- Gennemgang af fraværsprocedure
- Eventuel opskrivning til institutionsplads eller skole
- Eventuel kvittering for udleverede moduler
- Indkvarteringskontrakt/betalingsaftale eller husleje
- Pasansøgning
- Ansøgningsskemaer til indskudslån/boligsikring/fraflytningsgaranti ved permanent boligplacering.

TJEKLISTE – MODTAGESAMTALEN

- Oplysning om de ansattes tavshedspligt, herunder om tolkens tavshedspligt og rolle.
- Alle skemaer gennemgås, udfyldes og underskrives. Kopi udleveres af alle dokumenter, gerne på flygtningens sprog.
- Orientering om betingelser for at modtage introduktionsydelse, herunder forklaring på, hvad det vil sige at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.
- Orientering om integrationskontrakten.
- Information om sygesikring og sygesikringskort (fx "Hvis man mister kortet, koster det penge at få et nyt").
- Eventuel fastsættelse/ændring af personlige data.
- Erhvervelse af cpr-nr. og lægevalg.
- De økonomiske regler ved tandlæge- og psykologbesøg samt medicin (fx "Hvis der ønskes hjælp til behandling, skal der søges inden påbegyndelse").
- Man skal altid bære id-kort og opholdskort. Det tager ca. 4-6 måneder, før opholdskort udstedes.

TJEKLISTE – HJEMMEBESØG VED MIDLERTIDIG BOLIGPLACERING

DER SKAL ORIENTERES OM FØLGENDE:

- Gennemgang af boligen som ved permanent boligplacering
- Uddybning af informationen fra den første modtagesamtale, herunder en afstemning af flygtningens boligbehov og realistiske muligheder i forhold til økonomi og øvrige livssituation
- Aftale om flygtningens mål med boligsøgningen, hvem gør hvad, herunder evt. indmeldelse i boligforeninger.

GENEREL BOLIGINFORMATION

Den generelle boliginformation gives så hurtigt som muligt efter flygtningens ankomst.

BOLIGFORHOLD/BOLIGFORMER

- Hvordan søger man en bolig i Danmark
- Boligforeninger
- Orientering om Lejernes Landsorganisation i Danmark (LLO)
- Lejekontrakter
- Vedligeholdelse/rengøring (ude + inde), herunder især om fugtskader
- Energiforbrug/el-installationer
- Udluftning
- Boligsocialt arbejde/uskrevne regler
- Tjekliste i forbindelse med permanent boligplacering
- Forsikring
- Affaldssortering
- Økonomi/budgetservice/etableringshjælp
- Køb af hus.

TJEKLISTE – HJEMMEBESØG VED PERMANENT BOLIGPLACERING

Hjemmebesøget bør normalt finde sted inden 14 dage efter indflytning i permanent bolig af hensyn til, at der skal skrives en mangelliste. Der er en tidsfrist på maksimum 14 dage ifølge lejeloven. Mangellisten skal underskrives af både lejer og udlejer inden 14 dage.

DER SKAL ORIENTERES OM FØLGENDE:

- Lejekontrakten
- Mangellisten
- A conto-forbrugsudgifter: Vand, varme og el
- Vicevært – træffetid og telefonnummer
- Brug af boligen og dens installationer
- Affaldssortering
- Udluftning
- Energibesparelser
- Fællesfaciliteter
- Skrevne og uskrevne regler i lokalområdet
- Rettigheder og pligter
- Offentlige transportmidler
- Indkøbsmuligheder
- Kontakt til beboerforening, hvis der findes en
- Kontakt til naboer
- Vurdering af kontakt til øvrige foreninger, fritidsforeninger eller lokale frivilligforeninger.

3.4. Modtagelsen i kommunen

Den gode modtagelse kræver, at man er opmærksom på, at forskellige mennesker har forskellige muligheder og behov og derfor skal vises forskellige hensyn. Kommunens integrationsindsats starter allerede inden, flygtningen er ankommet til kommunen. Overgivelsen er fasen, hvor modtagekommunen har mulighed for at udføre en stor del af bearbejdet inden den egentlige ankomst. Forberedelsestiden (løbende måned + en måned) før modtagelsen er ofte en udfordring for modtagekommunen. Kommuner kan lette udfordringen ved at have en klart fastlagt organisering og en modtageplan.

Det er vigtigt for den nye borger at føle sig velkommen i kommunen fra den første dag. Det er i denne sammenhæng af stor betydning, at man afstemmer forventninger til den nyankomnes muligheder og fremtidsplaner i kommunen og giver en grundig introduktion til den nye situation, herunder den fremtidige økonomi. Ligesom ved overgivelsessamtalen er det vigtigt at sikre sig, at den nye flygtning forstår, hvad der foregår. Derfor er det vigtigt især ved ankomsten og den første tid at anvende tolk, hvis det skønnes nødvendigt. Se endvidere afsnit 5.3.

For at være godt forberedt til at modtage udlændinge anbefales det, at man tager udgangspunkt i nedenstående tjekliste over oplysninger, det er vigtigt for kommunen at være bekendt med i forbindelse med ankomsten.

TJEKLISTE – VED MODTAGELSE AF FLYGTNINGE

- **Udlændingens nr./cpr-nr.**
- **Navn:** præcist stavet eller med oplysninger om, at der er usikkerhed om stavemåden.
- **Civilstand:** eller bemærkning om, at der er usikkerhed om dette.
- **Alder:** eller bemærkning om, at der er usikkerhed om fastsættelsen.
- **Familie:** oplysninger om herboende, tilbageblevne og medfølgende.
- **Status på danskundervisning:** hvor meget er der givet, og hvilket niveau er der nået. Evt., hvor lang tid vedkommende har fået undervisning, så der er mulighed for at vurdere progressionen.
- **Status på skolebaggrund:** eventuel dokumentation skal medsendes, ellers blot antal år.
- **Status på uddannelsesbaggrund:** eventuel dokumentation medsendes.
- **Status på arbejdsbaggrund/beskæftigelse:** eventuel dokumentation medsendes.
- **Status på kompetenceafklaring:** hvis der er foretaget noget: Hvad er undersøgt og hvornår. Eventuel dokumentation medsendes.
- **Status på helbred:** hvad er der undersøgt for og hvornår. Særlige handicap og særlige hensyn, der bør tages. Diverse rapporter og udtalelser fra læger, sygehuse, psykologer. Indikationer på traumer hos børn/voksne.

- **Sprog:** hvilke og niveauer. Evt. også oplysninger om, hvilken tolk der er anvendt indtil overgivelsessamtalen.
- **Religion:** særlige kendetegn/opmærksomhedsområder.
- **Lovgrundlag:** opholdsparagraf.
- **Integrationsperiode:** start- og slutdato.

SÆRLIGT FOR FN-KVOTEFlygtninge

- Kommunen har mulighed for at kontakte Udlændingeservice for at få oplyst, hvilket undervisningsmateriale flygtningene er blevet undervist efter på før-afrejse-kurset.

SÆRLIGT FOR FLYGTNINGE PÅ DOSSIER (SKRIFTLIG FORELÆGGELSE)

- Mængden af personlige oplysninger kan være begrænset for denne gruppe, da de ofte behandles i en "særligt hastende procedure".

SÆRLIGT FOR FLYGTNINGE FRA ASYLCENTER

- Etablering: hvad er der udleveret af udstyr og hvornår.

SÆRLIGT FOR ULEDSAGEDE BØRN (UMI)

- Info om væрге og evt. øvrige foranstaltninger.

4 Lær af andres erfaringer

→ Modtagelse og boligplacering af nye flygtninge rækker ud over at være en integrationsindsats. Succes med indsatsen kræver i særdeleshed en tværgående koordinering.

Når man planlægger, hvordan man vil tilrettelægge modtagelse og boligplacering i kommunen, kan det være nyttigt at se på samspillet mellem kommunens politikker på tværs af forvaltningsområder.

Et eksempel til inspiration er fra Skanderborg Kommune. De har med en afdækning af boligplaceringen i kommunen sat nye standarder for, hvordan man kan arbejde med beslutningsgrundlaget omkring boligplaceringen af nyankomne flygtninge. Rapporten "Integration – Bolig og Bosætning – En analyse af udfordringer og muligheder i Skanderborg Kommune" er udarbejdet i 2010 og er en detaljeret dokumentation af udfordringer og muligheder med afsæt i:

1. Boligmassen i kommunen
2. Lokalmiljø og sammensætning af befolkning i boligområder
3. Skole- og fritidstilbud samt børnepasning
4. Infrastruktur og adgangen til offentlig transport.

Sammenholdt med en karakteristik af populationen af flygtninge og indvandrere i Skanderborg Kommune frem skriver rapporten mulighederne for boligplacering af fremtidens flygtninge og indvandrere i kommunen. Rapportens konklusioner giver et overblik og et katalog med en række konkrete anbefalinger til beslutningsniveauet, der ligger i forlængelse af integrationspolitikens målsætninger, men som også er tænkt på tværs af forvaltningsområderne. [Læs analysen fra Skanderborg.](#)

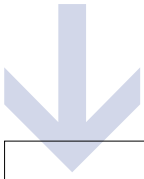
4.1. Anbefalinger til modtagelsen af flygtninge

Integrationsministeriet har samlet en række anbefalinger til modtagelse af nyankomne flygtninge. Anbefalingerne er baseret på en række temamøder om "Den gode modtagelse". Erfaringerne er opdelt i før (forberedelsen), under (overgivelsen) og efter (modtagelsen). Praxis viser, at der er stor forskel på modtagelser, og at det derfor er vigtigt, at der altid tages udgangspunkt i den konkrete situation.

FORBEREDELSEN (FØR)

- Udarbejd en præcis og detaljeret modtageplan
- Diskuter, hvad der forstås ved modtagelsesperioden, så ressourcerne kan blive klarlagt
- Sørg for, at den kommunale kontaktperson er tovholder og sikrer samarbejde mellem alle aktører
- Afhold et koordinerende møde inden modtagelsen mellem alle involverede, så der etableres en klar ansvarsfordeling.

OVERGIVELSEN (UNDER)

- Sørg for, at der er en klar koordinering med center om overgivelsen, herunder fx udleveret udstyr og rejsearrangement
- Arranger forbesøg på center, hvis det er muligt
- Hav sikret grundig baggrundsinformation, uddannelses- og arbejdsbaggrund, sundhed, psykisk tilstand mv.
- Sørg for, at der så vidt mulig sker permanent boligplacering fra dag 1.

MODTAGELSEN (EFTER)

- Hent selv den nye borger, hvis det er muligt
- Tydeliggør forventninger til flygtningene – integrationsmål
- Inddrag frivillige i modtagelsen, gerne meget tidligt i forløbet, men sørg for det rette match mellem borger og frivillige, gør fx brug af kontaktfamilier
- Gør en massiv indsats de første 14 dage
- Brug mentorer/vejledere, der bl.a. kan være netværksskabende/ambassadører for de nye borgere
- Brug "hjemme hos", især i starten
- Vær med til at sikre hurtig deltagelse i forenings- og fritidsliv
- Sørg for, at der tilbydes mest muligt sprog og hurtigst muligt.

4.2. Gode eksempler

Integrationservice har gennem de seneste år holdt et større antal temadage om "Den gode modtagelse af flygtninge". Kommunerne har fået inspiration til at udarbejde modtageplaner, tegne modtagemodeller og ikke mindst erfaringsudveksle med hinanden om best practice. En række kommuner har velvilligt stillet deres beskrivelser af "Den gode modtagelse" til rådighed som inspiration for andre. Udgangspunktet har for alle været meget forskelligt. Indsatsen er placeret i forskellige forvaltninger, og detaljeringsgraden af beskrivelserne er meget forskellig. Kendetegnende for alle modtageplaner er dog, at de er udarbejdet i et tværfagligt samarbejde mellem forskellige forvaltninger og øvrige samarbejdspartnere. Fælles for alle er også, at de er et levende redskab i arbejdet med at sikre den gode modtagelse af nye flygtninge, derfor vil de løbende blive evalueret og justeret af kommunerne.

Kommunerne kan kontaktes direkte eller ved henvendelse til Integrationservice.

Se mere på www.nyidanmark.dk.

- Fagkoordinator Marianne Gramstrup, Ringkøbing-Skjern, marianne.gramstrup@rksk.dk, tlf. 99 74 24 24
- Teamkoordinator Bettina Lundum Sørensen, Viborg, bls@jobcenter.dk, tlf. 87 87 87 87
- Integrationsmedarbejder Hussein Sharar, Helsingør, hus25@helsingor.dk, tlf. 49 28 28 28
- Leder af Integration Anette Jensen, Fåborg-Midtfyn, anje@faaborgmidtfyn.dk, tlf. 72 53 05 30
- Integrationskoordinator Mussa Utto, Esbjerg, muut@esbjergkommune.dk, tlf. 76 16 16 16
- Integrationschef Benedicte Overgård, Jammerbugt, bno@jammerbugt.dk, tlf. 72 57 88 30
- Integrationskoordinator Rolf Rolsted, Hedensted, rolf.rolsted@hedensted.dk, tlf. 79 75 50 00
- Virksomhedskonsulent Jacob Lundgaard, Assens, jalun@assens.dk, tlf. 64 74 74 74.

5 Andre områder af betydning for den gode modtagelse

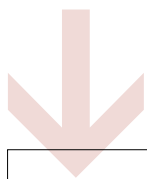
→ Modtagelsen af nye flygtninge er ikke kun afgrænset til perioden fra visitation/ fordeling til den umiddelbare modtagelse i kommunen.

Den første tid er ofte en meget aktiv og hektisk tid, da den er forbundet med en del praktisk organiseringsarbejde. Fremskaffelse af bolig, udfyldelse af diverse kontrakter og papirer, tilmelding til sprogskole, information til lokalområdet osv. Men den gode modtagelse strækker sig ofte langt ud over denne tidsramme. Og derfor er den gode modtagelse også afhængig af mange andre faktorer end det, der umiddelbart handler om den fysiske flytning, praktiske organisering og overgivelse fra center til kommune. En lang række forhold er af stor betydning for, om modtagelsen og den efterfølgende integration bliver vellykket. I det følgende gennemgås nogle af disse.

5.1. Bosætning i kommunen og modtageinitiativer i boligområdet

Bosætning

Det giver nyankomne flygtninge færre muligheder for en vellykket integration, hvis de starter deres tilværelse i Danmark i et boligområde, der er præget af sociale problemer og en stor koncentration af andre nydanskere. En sådan tilflytning kan forstærke frem for at mindske problemerne i sådanne områder. Når en kommune skal boligplacere nyankomne flygtninge, er der en række forhold, der kan tages i betragtning, bl.a.:

- **Udbuddet af egnede permanente boliger:** Nyankomne flygtninge bosættes ofte i almene boliger. I en række kommuner får flygtninge dog også permanent bolig i kommunale boliger eller boliger på det private udlejningsmarked. Det tilrådes at undersøge alle muligheder.
- **Velfungerende lokalområde:** Hvis integrationen af nyankomne flygtninge skal lykkes, er det vigtigt, at de nye borgere bliver en del af et velfungerende lokalområde, dvs. et område med bl.a. ressourcerstærke beboere, aktive frivillige foreninger, åbenhed over for nytillflyttede mv.
- **Offentlige institutioner:** Foruden at finde en egnet bolig i et velfungerende lokalområde er det også væsentligt, at man ved bopælsvælger på udbuddet af offentlige institutioner. Det gælder især modtageklasser i folkeskolen, men også pasningsmuligheder.
- **Beskæftigelse og uddannelsesmuligheder:** I nogle områder er udbuddet af egnede job og uddannelser (bl.a. danskuddannelse) forholdsvis begrænset, mens det andre steder kan være større. Dette forhold bør også tages i betragtning ved bopælsvalg.
- **Transportmuligheder:** Nyankomne flygtninge har ofte ikke råd til egen bil. Hvis de skal vinde fodfæste på arbejdsmarkedet eller påbegynde en uddannelse, er det derfor vigtigt, at de har adgang til kollektiv trafik med hyppige afgang.

På baggrund af regeringens ghettostrategi om at skabe en bedre balance i beboersammensætningen i de udsatte boligområder har integrationsministeren ved lovforslag af 23. februar 2011 foreslået, at integrationslovens regler ændres. Det foreslås, at en kommunalbestyrelse i en kommune, hvor der ligger et ghettoområde eller et område, som er omfattet af reglerne om kombineret udlejning, fremover ikke kan anvise en flygtning, der er visiteret til kommunen, en bolig i de nævnte områder. Såfremt Folketinget vedtager forslaget, træder de nye regler i kraft den 1. juli 2011.

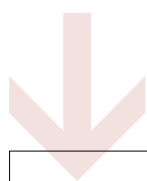
Modtageinitiativer

Når man flytter til et nyt hjem, kan man som "ny" beboer godt være usikker på, hvordan man skal finde sig til rette med de nye naboer og i lokalområdet. Tilsvarende kan

man som "gammel" beboer godt være usikker på, hvordan man skal forholde sig til de nyttilflyttede.

Begge disse udfordringer udspiller sig ikke mindst omkring nyttilflyttede flygtninge. Derfor kan der med fordel iværksættes særlige modtageinitiativer, som er rettet mod både nyttilflyttede flygtninge og eksisterende beboere. Initiativer af den slags kan ofte afværge misforståelser, isolation og endog konflikter. Samtidig kan de medvirke til en vellykket integration af flygtninge i både boligområdet, lokalsamfundet og det danske samfund generelt.

I den private boligsektor er modtageinitiativer ikke så udbredte. Det er de imidlertid i mange almene boligområder, hvor de typisk er en integreret del af en bredere boligsocial indsats. Karakteren af disse initiativer varierer meget. Her følger en række eksempler:

- **Velkomstmateriale:** En række boligorganisationer arbejder med velkomstvideoer, skriftligt informationsmateriale og vejledninger, som fås på en række sprog.
- **Besøg:** I nogle områder er det reglen, at afdelingsformænd eller naboer er forpligtet til at besøge alle nyttilflyttede med en lille blomst for at byde velkommen og høre, om der er spørgsmål eller problemer.
- **Rundvisning:** Dette initiativ er flere steder udvidet til at omfatte besøg hos naboer, personlige invitationer til beboermøder mv.
- **Informationsmøder:** I mange områder inddrages bl.a. viceværter i arbejdet med at informere nyttilflyttede om tekniske faciliteter, rengøring, affaldssortering, fællesvaskeri mv. På samme måde står bl.a. beboerrådgivere til rådighed med forståelig information om lejekontrakten, boligstøtte-, indskuds- og vedligeholdelsesregler, muligheder i lokalområdet osv.
- **Uddannelsesstilbud til eksisterende boligfunktionærer:** En del ansatte i boligkvarterernes traditionelle jobfunktioner, så som gårdmænd, viceværter og varmemestre, mangler ofte forudsætninger for i tilstrækkelig grad at kunne imødekomme flygtninges særlige behov og for hensigtsmæssigt at kunne håndtere kulturelt betingede konflikter, sproglige misforståelser o.l. Gennem relevante efteruddannelsesstilbud kan disse ressourcepersoner inddrages direkte i den gode modtagelse af flygtninge.
- **Kontaktpersonordninger:** At matche nyankomne med etablerede beboere igennem frivillige "kontaktpersonordninger" kan være en metode til at skabe et grundlag for lokal social integration. Desuden giver det nyankomne et sted at henvende sig med spørgsmål og konkrete problemstillinger. Kontaktpersonordninger kan etableres for voksne, men evt. også for større børn og unge.
- **Kulturelle arrangementer:** Kulturelle arrangementer, der henvender sig til alle nationaliteter, kan styrke beboernes indbyrdes kendskab og nedbryde fordomme mv.
- **Inddragelse i beboerdemokratiet:** Mange nyankomne flygtninge kender ikke til beboerdemokratiet i almene boligorganisationer og er ikke klar over, at beboere har indflydelse. Det kan overvejes at igangsætte initiativer, som sigter på at engagere flygtninge i beboerdemokratiet.

Integrationsministeriet støtter aktuelt (februar 2011) ca. 140 aktive boligsociale projekter, bl.a. projekter til fremme af den gode modtagelse af udlændinge i boligområder. Hovedparten af midlerne til boligsociale projekter afsættes i forbindelse med de årlige satspuljeforhandlinger til en række ansøgningspuljer. Puljerne har typisk 1-2 årlige åbne ansøgningsrunder, hvor alle har lige adgang til at søge. [Aktuelle beskrivelser af aktive puljer samt ansøgningskriterier og -frister mv. kan findes på www.nyidanmark.dk.](http://www.nyidanmark.dk)

5.2. Den frivillige integrationsindsats i kommunen

Undersøgelser viser, at en meget stor del af flygtningene lever relativt isoleret fra de øvrige borgere i det danske samfund. Selv når flygtningene kommer i arbejde eller ind på uddannelsesinstitutionerne er det svært at komme i kontakt med det omgivende samfund. Der er et stort potentiale i civilsamfundet for at støtte en positiv og fremadrettet integrationsproces i form af frivilligt arbejde. [På Integrationsministeriets hjemmeside kan man læse mere om den frivillige integrationsindsats.](#)

En professionel indsats kan hjælpe på væsentlige områder i forbindelse med integrationen. Det drejer sig især om sprogundervisning, introduktion til det danske samfunds generelle måde at virke på, hjælp til afklaring af uddannelsesbehov og arbejdsmuligheder samt hjælp til flygtninge, der har særlige problemer, fx som følge af tortur.

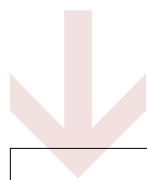
Men der er væsentlige områder, hvor en professionel indsats ikke er tilstrækkelig. Det drejer sig om det område, der bygger på almindeligt menneskeligt samvær ud fra ønsket om at bringe flygtninge ind i lokalsamfundene, så de bliver ligeværdige deltagere i det lokale liv.

Personlig kontakt mellem mennesker er den bedste metode til at bryde isolationen, skabe gensidig forståelse, få kendskab til dansk hverdagsliv og værdier og normer i det danske samfund – for på den måde at nedbryde myter og stereotype opfattelser af hinanden. De frivillige stiller deres netværk til rådighed og åbner for kontakten med danskere, foreninger, arbejdspladser og institutioner.

Frivillige er omfattet af tavshedspligten. De har ikke sags- og aktindsigt og kan ikke pålægges et ansvar for, at information bliver formidlet, men de kan støtte flygtningen ved at dele viden og netværk og derved lette flygtningens inklusion og deltagelse i det danske samfund. Frivillige kan også støtte med lektiehjælp og sprogtræning, virksomhedsbesøg og hjælp til at komme i gang med fritidsaktiviteter. [Se eksempler på www.frivillignet.dk.](http://www.frivillignet.dk)

Frivillige yder hjælp til selvhjælp og medvirker til at udvide flygtningens netværk lokalt. Derfor er frivilligt integrationsarbejde en helt nødvendig og væsentlig faktor for, at integrationen kan blive vellykket.

Der er flere organisationer, som organiserer det frivillige arbejde professionelt. Dansk Røde Kors, Kirkernes Integrations Tjeneste og Dansk Flygtningehjælp er nogle af dem. Organisationerne søger bl.a. gennem uddannelse og kompetenceudvikling at kvalificere frivillige, så de på bedste måde kan møde udfordringerne i engagementet med flygtninge. På denne baggrund er der også blevet etableret flere partnerskaber mellem frivillige organisationer og kommuner, hvor et fælles mål bestemmer indholdet af og retningen i de lokale integrationsbestræbelser. Derudover kan udlændinge henvises til de frivillige rådgivninger i Dansk Flygtningehjælps regi. Rådgivningen er neutral og uvildig og er for alle udlændinge i Danmark.

Frivillige jurister, psykologer og socialrådgivere i Dansk Flygtningehjælps rådgivninger yder gratis rådgivning i bl.a. udlændinge- og integrationsloven. Frivilligrådgivninger er landsdækkende med kontorer i Esbjerg, Næstved, Holstebro, København, Nykøbing Falster, Odense, Vejle og Århus. Læs mere på www.frivillignet.dk.

5.3. Tolkning

Hver dag gennemfører sagsbehandlere i kommunerne samtaler med borgere, der ikke har dansk som deres modersmål. Ved nogle af disse samtaler anvendes tolk. Forvaltningsloven og retssikkerhedsloven indebærer for den offentlige myndighed visse forpligtelser med hensyn til at sørge for tolkning. Det er i hver enkelt sag altid en konkret vurdering, om kommunen har en forpligtelse til at anvende tolk.

Læs mere på www.retsinformation.dk.

I forbindelse med kommunernes modtagelse af flygtninge samt varetagelse af denne gruppes integration i det danske samfund kan det være aktuelt for kommunerne at anvende tolkning i en lang række sammenhænge fx:

- I den almindelige forvaltningsvirksomhed
- Ved visitation til sprogundervisning
- Ved boligplacering
- Ved kursus i samfundsforståelse
- Ved kontakt med daginstitutioner, skoler mv.

Man bør bestille tolk i de situationer, hvor man skal kommunikere med en borger, som ikke taler og forstår dansk tilstrækkeligt til at forstå og udtrykke de budskaber, vedkommende kan på sit modersmål.

Det frarådes at anvende børn eller pårørende som tolk. Det er bl.a. problematisk i forhold til tolkens neutralitet og tavshedspligt.

Som tolkebruger har man det overordnede ansvar for tolkesituationen, og en vellykket tolkning kræver en professionalisme fra både tolkebrugerens og tolkens side. Desværre går mange tolkesituationer skævt, fordi tolkebrugerens ved for lidt om tolkning til at give tolken mulighed for at tolke professionelt.

Der bør altid laves en konkret vurdering af behovet for tolkebistand med udgangspunkt i borgerens og tolkebrugerens faktuelle behov.

Tolkeformer

Behovet for tolkning opstår i forskellige sammenhænge, og hver sammenhæng kan afføde behov for forskellige tolkeformer med dertil hørende etik og teknik.

Mere om dette samt brugen af tolke findes på www.nyidanmark.dk.

5.4. Repatriering

Mange flygtninge har en stor drøm om at vende tilbage til deres hjemland, når omstændighederne tillader det. De savner den tilbageværende familie, sproget, traditionerne, klimaet, maden mv. og de muligheder og den identitet, der er forbundet med at leve i det land, hvor man er født. Et ønske om at rejse hjem kan blive en barriere for integrationen i Danmark. Derfor kan det være afgørende, at man aktivt forholder sig til en afklaring.

Repatrieringsindsatsen skal medvirke til, at herboende udlændinge, der ønsker at vende tilbage til deres hjemland eller deres tidligere opholdsland, får den bedst mulige rådgivning til at kunne træffe beslutning om at vende tilbage.

Repatrieringsindsatsen skal ses i sammenhæng med den kommunale integrationsindsats, da et vellykket integrationsforløb, hvor udlændingen har bevaret sin handleevne, ansvarlighed og engagement i uddannelse, arbejde og fritid, er et godt udgangspunkt for en tilbagevenden til hjemlandet.

Folketinget vedtog i 2010 en række ændringer af repatrieringsloven.

Læs mere om ændringer af repatrieringsloven på www.nyidanmark.dk.

Det indebærer bl.a. en betydelig forhøjelse af støttebeløbene, når en flygtning frivilligt og varigt vender tilbage til hjemlandet. Samtidig er de grupper af flygtninge og indvandrere, som kan blive omfattet af loven, udvidet. Der er desuden foretaget justeringer vedrørende reintegrationsbistanden, som er en månedlig pensionslignende ydelse. Sidst, men ikke mindst, er der indført 100 % statslig refusion af kommunens udgifter til hjælp til repatriering og reintegrationsbistand.

Alle disse ændringer har betydet, at et stigende antal flygtninge og indvandrere ønsker at undersøge mulighederne for at vende tilbage til deres oprindelige hjemland som et realistisk alternativ til den tilværelse, de aktuelt har i Danmark.

Der er kun tale om repatriering, hvis tilbagevenden sker på frivilligt grundlag og med det formål at blive boende i hjemlandet. En udlænding, der ønsker at tage midlertidigt ophold i hjemlandet, kan derfor ikke få økonomisk støtte efter loven om repatriering.

Tilbagevenden kan også ske til et tidligere opholdsland. Det forudsætter dog, at opholdet i dette land har været af en vis varighed, og at der skriftligt kan opnås tilladelse fra landets myndigheder til at tage varigt ophold i landet. Mange flygtninge overvejer på forskellige tidspunkter i eksilet at vende tilbage til hjemlandet, og det er derfor vigtigt som medarbejder at forholde sig bevidst til problemstillingen i løbet af integrationsprocessen, fx i forbindelse med uddannelsesplanlægning, arbejdsplacering og modersmålsundervisning af børnene. Det er vigtigt at sikre information til borgeren om, at det er legitimt at gøre sig overvejelser om en eventuel repatriering.

Integrationsministeriet har indgået kontrakt med Dansk Flygtningehjælp om at varetage rådgivningen om repatriering.

Læs mere på www.flygtning.dk.

Rådgivningen til kommunerne varetages af Integrations-service.

Læs mere på www.nyidanmark.dk.

5.5. Kompetenceafklaring

Kompetenceafklaring er en vurdering af, om borgerens kvalifikationer, kompetencer, adfærd og viden kan bruges i specifikke job. Derfor er kompetenceafklaring en fordel for både ledige og virksomheder. Kompetenceafklaring kan være med til at gøre det lettere for virksomheder at få overblik over især flygtninges kompetencer. Det gælder kompetencer opnået gennem både uddannelse og erhverv. Derudover kan der med fordel kompetenceafkla-

res omkring helbred. Kompetenceafklaring er samtidig en forudsætning for bedst muligt at kunne anvende de ressourcer, flygtninge besidder.

Nogle flygtninge har måske ikke et uddannelsesbevis, eller også er det ikke muligt at fremskaffe det pga. forhold i hjemlandet. For andre er der behov for at dokumentere kompetencer opnået gennem konkret arbejds erfaring.

DE GODE ERFARINGER

Fordelene ved systematisk kompetenceafklaring med brug af redskaber er bl.a.:

- Motivation og større selvværd hos borgeren
- Forventningsafstemning og dermed bedre jobmatch
- Brug af kompetencer og ressourcer tilegnet i hjemlandet
- Kvalitetssikring og systematik
- Grundlag for videre opkvalificering.

Læs mere om systematisk kompetenceafklaring i hæftet "Kompetencer i fokus".

5.6. Traumatiserede flygtninge Hvad er traumer?

Mange flygtninge har haft meget voldsomme oplevelser i deres hjemland eller under flugten – oplevelser, som har sat dybe spor i erindringerne, og som præger livet i lang tid derefter.

Hændelser, der udløser traumer hos flygtninge, kan være etnisk udrensning, arrestation, fængsling, ophold i koncentrationslejre, tortur, voldtægt og anden organiseret vold. Hertil skal lægges selve flugtopplevelsen, der kan

have strakt sig over en længere periode, og de tab, der følger med at måtte forlade sin familie, ejendom og vante omgivelser.

PTSD – en diagnose

En del traumatiserede flygtninge får diagnosen PTSD. PTSD er en forkortelse for Post Traumatisk Stress Disorder, der normalt oversættes til posttraumatisk stressforstyrrelse. Flygtninge, der har PTSD, er vedvarende plaget af følgerne af de traumatiske begivenheder. Det kommer til udtryk i en ændret adfærd, øget anspændthed samt en række øvrige fysiske og psykiske reaktioner.

Det er Regionerne, der er forpligtet til at sørge for, at flygtninge med traumer efter tortur får tilbudt mulig behandling.

Behandlingen af traumatiserede flygtninge er underlagt reglerne for det udvidede frie sygehusvalg. Det betyder, at hvis det offentlige ikke kan tilbyde en behandling inden for to måneder, har man ret til at vælge en behandling hos et privat behandlingssted, som regionerne har en aftale med.

For at kunne tilbyde den rette socialfaglige hjælp er det vigtigt at have en grundlæggende viden om psykiske traumer. Samtidig er det vigtigt, at sagsbehandleren kan vurdere, hvornår en flygtning har brug for anden hjælp og derfor må henvises til andre fagfolk.

Med en målrettet støtte kan det ofte lade sig gøre at hjælpe flygtninge med traumer til et selvstændigt liv på arbejdsmarkedet – enten på ordinære vilkår eller i et støttet job. Det forudsætter dog, at der tages hensyn til den traumatiseredes særlige situation. Derfor er det afgørende, at de fagpersoner, der tager sig af den arbejdsmarkedsrettede integrationsindsats for flygtninge med traumer, har den nødvendige viden. Det er især vigtigt for at sikre en sammenhæng mellem de dele af integrationsindsatsen, der ligger i jobcentre, og de sociale indsats.

Børn og unge med traumer

Stort set alle børn reagerer på traumatiske oplevelser med forskellige symptomer. Men ikke alle børn reagerer

ens. Nogle tilpasser sig bedre end andre, nogle skjuler deres angst bedre end andre, og nogle børn giver ikke udtryk for deres sorg, måske fordi de alt for længe har levet under voldelige omstændigheder, eller fordi det er svært at tale om problemer i familien.

Symptomerne opleves naturligvis af voksne som urovækkende, men det betyder ikke nødvendigvis, at barnet har udviklet meget alvorlige problemer. Nogle af børnene får færre symptomer og falder til ro, når familien har skabt sig en tilværelse i Danmark med passende struktur på hverdagen. Men andre flygtningebørn får flere problemer og har brug for meget støtte fra forældre, pædagoger, sagsbehandlere mv. Atter andre børn er svært belastede. De har måske selv været ude for overgreb og har brug for behandling.

Psykiske traumer – også når traumerne er diagnosticerede som PTSD – er overordnet det samme for børn og voksne. Men symptomerne viser sig ofte på andre måder hos børn end hos voksne afhængigt af barnets alder og udviklingstrin.

ANBEFALINGER

- Vær opmærksom på signaler, der kan indikere traumer
- Vær opmærksom på hele familien, evt. andre, der har tilknytning
- Undersøg mulighederne for støtte
- Henvis altid til fagfolk
- Undersøg mulighederne for behandling i nærområdet
- Undgå eventuel ventetid – der skal handles hurtigt
- Søg viden om traumatiserede hos fagfolk
- Sørg for at få supervision, når der arbejdes med udsatte flygtninge.

Følgende hjemmesider kan give mere viden om traumer. Listen er ikke udtømmende.

- www.traume.dk.
- Center for udsatte flygtninge (CUF), Dansk Flygtningehjælp
www.flygtning.dk.
- Center for traume- og torturoverlevende i Vejle (CETT)
www.cett.dk.
- Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) i København
www.rct.dk.
- Klinik for traumatiserede i Århus
www.kftf.dk.
- SYNerGaia rehabilitering
www.synergaia-rehabilitering.dk.
- Center for tosprogethed og interkulturalitet (UCC)
www.didak.ucc.dk.

5.7. Landedata og baggrundsinformation

For at forstå de nye borgeres baggrund og forudsætninger for integration i Danmark er det vigtigt at have en basisviden om de lande, flygtningene kommer fra. En større andel af de flygtninge, der i de seneste år har opnået asyl i Danmark, kommer fra Bhutan, Congo, Afghanistan og Syrien. I nedenstående faktaark kan du finde landefakta og baggrundsinformation om disse udvalgte lande.

[Se faktaarket om Bhutan.](#)

[Se faktaarket om Congo.](#)

[Se faktaarket om Syrien.](#)

Mere uddybende landefakta fra alle lande kan findes på Udenrigsministeriets hjemmeside.

[Læs mere på www.um.dk.](http://www.um.dk)

www.nyidanmark.dk

